

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ

Филозофско
историческо
факултет

РЕКТОРАТ:

ул. „Цар Асен“ 24, 4000 Пловдив, България
тел.: +359 32 261 261
email: rector@uni-plovdiv.bg
www.uni-plovdiv.bg

ДЕКАНАТ:

ул. „Цар Асен“ 24, 4000 Пловдив, България
тел.: +359 32 261 433
email: fif@uni-plovdiv.bg
www.logos.uni-plovdiv.bg

**АНОТАЦИЯ НА УЧЕБНИ ДИСЦИПЛИНИ В МП „ЕВРОПЕЙСКИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ (СОЦИОЛОГИЯ НА ЕС)“, ПН 3.1 СОЦИОЛОГИЯ,
АНТРОПОЛОГИЯ И НАУКИ ЗА КУЛТУРАТА**

Учебна дисциплина	Анотация на дисциплината
I курс – 1-ви семестър	
Увод в социологията	Дисциплината Увод в социологията - първа част (класически проблеми) поставя акцент върху социологическата теория. Тя е организирана около три основни проблеми кръга. Първият се отнася до генезиса на социологията като модерна наука, в чийто фокус попада социалната промяна. Същевременно социологията възниква като „позитивна“ наука, т.е. тя трябва да се отдели от философията, да се автономизира и наложи, заимствайки своите методи от естествените науки. Вторият проблемен кръг е свързан с конституирането на социологията като полипарадигмална наука. Тук се представят и съпоставят различни социологически парадигми, като се подчертава съществуването на някои противоречащи си теоретични перспективи и се маркират пунктовете, даващи възможност за диалог между тях. Третият проблемен кръг се съсредоточава върху парадигми, които предлагат изход от т.нар. „лоши опозиции“ и демонстрират как те могат да бъдат „снети“ (напр. „третият път“ в рефлексивната социология на Пиер Бурдийо).
Социология на политиката	Целта на лекционния курс е да въведе студентите в отношенията между социалната система и структурирането политическата сфера. В курса се въвеждат основните понятия за политическа система, публична власт и политически институции, политически режим, и организации. Студентите ще се запознаят с основните теории за обществения договор и гражданското общество, с типологията на модерните политически системи и режими, както и с модерните партийни и избирателни системи.
Академично четене и критично писане	Съвременната академична и професионална среда изисква от студентите не просто запаметяване и възпроизвеждане на информация, а далеч по-сложни умения за задълбочено четене, критично осмисляне и писане на академична литература. Въпреки централната роля на тези умения, редица изследвания

	<p>констатира устойчивото наличие на дефицити в подготовката на студентите, особено при прехода от средно към висше образование. Настоящият курс адресира именно тези дефицити фокусирайки се върху изграждането на умения за задълбочено и критично четене, формиране на обосновани аргументи и ефективно академично писане. Висшето образование често се характеризира със „скрит учебен план“ – неписани очаквания към подготовката на студентите. Предлагаият курс формализира тези очаквания и ги превръща в експлицитна цел на самото образование, което дава възможност на студентите да придобият ключови знания и компетенции за справяне с академичните предизвикателства. Единствено чрез интегриран подход към академичното четене, писане и критично мислене студентите могат да преодолеят трайни пропуски в подготовката, които трудно биха могли да бъдат компенсирани с единични лекции или упражнения по отделни дисциплини.</p> <p>Въвеждането на подобен курс следва най-добрите практики в хуманитарното и социално образование, които показват положително въздействие върху академичното развитие – повишена увереност в самостоятелното учене, пониски нива на плагиатство и други форми на академични нарушения, както и повишена мотивация за учене и академично израстване. Такъв курс гарантира, че всички студенти – независимо от предишната си подготовка и социална принадлежност – имат равен старт за развитие в университетската и професионалната общност.</p>
Европейска критична инфраструктура	<p>В съвременното късномодерно общество технологиите и инфраструктурните системи са негова неотменима съставка. Нещо повече, те са и ключов елемент, осигуряващ стабилността и потенциала за развитие на неговата структура. Инфраструктурните системи са основен белег за степента на модернизация, институционален и културен статус на всяко общество, като осигуряват устойчивото протичане на социалните процеси в него.</p> <p>Курсът предлага разбиране на инфраструктурните системи през погледа на някои от най-влиятелните подходи в социалните изследвания на науката и технологиите (Science and Technology Studies). Те се разглеждат като констелация от наука, технологии, институционални правила и норми, социо-културни модели и предприемачески усилия, които, поставени в социалната среда стабилизират, насочват и променят дълбинната структура на (късно)модерните общества. Наред с теоретическия и историческия прочит на генезиса на инфраструктурните системи, студентите се запознават и със съвременната им конституция. Изучават се както техните трансформации в днешното битие, така и нормативната им кодификация и статус в глобалното общество на риска, като акцентът е върху утвърждаването на критичната инфраструктура като основен елемент на късномодерните социални системи. Не на последно място, студентите се запознават с актуалните национални, европейски и световни политики и стратегии за управление и защита на критичната инфраструктура.</p>

Философия за социолози	
I курс, II семестър	
Основи на правото	<p>Концептуално ядро на курса се явява генезисът и фактическото проявление на правото и държавата в социално-исторически контекст. Дисциплината има правно-социологически характер и има за цел да дефинира базови понятия от юридическата наука. Чрез системен подход ще бъдат изведени базисните характеристики на модерната институционална среда и ще бъдат разгледани в своята рефлексия с обществото. Курсът има за цел основно да представи достъпно понятийния апарат на обществено-политическите науки, така че да бъде усвоен, като базисно условие за надграждане в следващите курсове по отраслови правни дисциплини, както и по <i>Социология на правото</i>, <i>Социология на модерните институции</i> и <i>Социология на политиката</i>. Съдържанието е условно диференцирано на две части – право (1-6) и държавно устройство (7-12), които комплексно предполагат способността студентите да добият еkleктични познания, а посредством тях да осмислят заобикалящата ги публична среда и нейното взаимодействие с частната. Чрез широкият обхват на текстовете, поместени в курса, се цели да бъдат представени както класически, така и модерни концепции за правата и свободите на личността и категоризации на държавния апарат.</p>
Персонална и национална идентичност в европейската култура	<p>Курсът извежда в исторически и концептуален план персоналната идентичност като елемент от фундамента на европейското културно присъствие. В този контекст се разглеждат въпросите, свързани с формирането персоналната самотъждественост и характера на Аз-а, отношенията „личност-общност“, „личност-общество“, интерперсоналността, трансценденталното и иманентното структуриране на личността, характеристиките и границите на битието, екзистенциалната ситуираност на личността и т.н. Курсът се базира на дългогодишни индивидуални изследвания на авторката и е структуриран интердисциплинарно, следвайки синкретичния характер на европейската култура. Чрез серия от селектирани акценти се проследява и обосновава теоретическото и фактическото установяване на персоналната идентичност в основанията на европейската култура (най –вече в първата половина на XX век) и се извеждат ядрата на кризите, съпровождащи този концепт от самата му поява. Проблемът за идентичността се илюстрира чрез творчеството на най-важните автори, творби и художествени процеси на XX век, връзките между отделните изкуства, жанрови и стилони направления, мястото им в съвременния свят. Разглеждат се връзките на изкуствата с други културни сфери (изкуства и философия, изкуства и религия, изкуства и популярна култура, изкуства и медии и пр.), създават се умения за интерпретация и критика на художествени произведения. Курсът предполага активно участие на студентите и е изграден върху принципите на интерактивността.</p>
Европейска социална политика	Социалният модел, към който се стреми обединена Европа, предполага, както разработване на политика,

	<p>основана на емпирични доказателства, така и социологически изследвания с приложна насоченост. Курсът включва работа с четири основни източници на информация: официални статистически данни от Евростат за социалните тенденции в Европа, количествени и качествени данни от европейски изследователски проекти, финансирани по програмите на ЕК, официални документи на ЕС като договори, директиви, програми и добри практики, и академични публикации. Формиране на уменията да оценят ключовото значение на взаимовръзката между изследвания, политика и практика в социална област е първият акцент на този курс.</p>
<p>Електорална социология</p>	<p>Политически и електорални изследвания е дисциплина, насочена към задълбочаване на знанията и развиване на практически умения за анализ на обществено-политически процеси чрез съвременни изследователски методи. Обучението въвежда студентите в приложната страна на политическата социология – поле, което през последните години придобива широка публичност, особено в медиите, предизборните кампании и институционалния дебат. Курсът акцентира върху анализа на обществено-политически нагласи, изборно поведение и изследователски практики в предизборен и управленски контекст. Студентите се запознават с методологията и приложението на количествени и качествени техники при изследване на политически процеси, партии, лидери и обществени настроения. Особено внимание се отделя на предизборните проучвания и тяхната интерпретация, както и на ролята на социалните медии като среда за формиране, измерване и мобилизиране на обществено мнение.</p>
<p>II курс, III семестър</p>	
<p>Генезис на европейската модерност</p>	<p>Курсът проследява многоизмерния процес на формиране на европейската модерност, като започва с анализ на прехода от традиционни, племенни общности към комплексни социални структури. Специално внимание се отделя на икономическия генезис на новия ред, разглеждайки проникването на капитализма, ролята на трансконтиненталните пазари и радикалната трансформация, породена от индустриалната революция. Политическото измерение обхваща еволюцията на държавността от феодални и имперски форми до модерната национална държава, утвърдена чрез идеите на Просвещението и големите западни революции. Дискутира се превръщането на Европа в глобален център вследствие на Великите географски открития и появата на специфична модерна градска култура. Интелектуалният контур на епохата е очертан чрез влиянието на Реформацията и Ренесанса, които полагат основите на субективността и новите формати на социалното. Ключов акцент е поставен върху научните революции и механизацията на картината за света, които деперсонализират познанието за природата и легитимират рационалния подход. Програмата анализира и кризисните периоди, като Тридесетгодишната война, които подлагат на изпитание „стандартното описание на модерността“. В обобщение, курсът предлага цялостен поглед върху институционалните, културните и когнитивните фундаменти на съвременния западен свят.</p>

<p>Право на ЕС</p>	<p>Учебната дисциплина “Право на ЕС” има за цел да даде основополагащи знания за създаването и развитието на ЕС, неговата институционална структура и основни принципи на функциониране, главните институции, достиженията на правото на ЕС, източниците. Курсът е адаптиран за студенти с широк профил на базисни знания.</p> <p>След присъединяването на Република България към Европейския съюз правото на ЕС е част от нашия вътрешен правен ред, има директен ефект и се прилага пряко от изпълнителната, законодателната и съдебната власт в страната. Значението на тази материя нараства, тя засяга всички сфери на обществения живот и публичната власт.</p> <p>Курсът е разделен по класическия за юридическите дисциплини начин на обща и специална част. В общата част се засягат въпросите на историческото развитие на европейската интеграция, етапите на уредбата на учредителните договори до наши дни. Особено внимание е отделено на реформата на ЕС, извършена с влизането в сила на Лисабонския договор на 1 декември 2009 г. В тази част се разглеждат и въпросите на разширяванията, членството, както и изключително важните проблеми за компетентността и правната природа на ЕС. Курсът е насочен основно към институционалното право на ЕС и предоставяне на знания за институциите: Европейския съвет, Съвета, Европейския парламент, Комисията и Съда на ЕС. Представени са компететциите на Съда, както и нормотворческия процес и неговата реформа, извършена с Лисабонския договор. Представя се първичното и вторично право и неговите източници.</p> <p>В курса за представени най-важните политика на ЕС: изграждането и функционирането на общия пазар, свободата на движение на стоки, хора, услуги и капитали; политиката на конкуренцията; общата селскостопанска политика; общата транспортна политика; икономически и валутен съюз; общата търговска политика; общата политика по външните отношения и сигурността; сътрудничество в областта на правосъдието и вътрешните работи; граничен контрол; съдебно сътрудничество по наказателни дела и полицейско сътрудничество.</p> <p>Накрая е поставена темата за отношенията на Р България с ЕС и представяне на основните положения от Договора за присъединяване към Съюза.</p>
<p>Социология на ЕС</p>	<p>Курсът по „Социология на Европейския съюз” проследява изграждането на ЕС като институционализирана правно-политическа форма в контекста на съпътстващи го социални трансформации и процеси като модернизация, интеграция, глобализация, демократизация и пр. Водеща цел на курса е да очертае „социалните котви” на ЕС от една страна, но и да проследи основните последици от интегрирането на отделните страни в него. С други думи, този курс се занимава с въпроси за европеизацията на европейските общества и с отличителността на Европа от останалите „актьори” на международната сцена, както и с предоставянето на солидна и достъпна информация върху широк спектър от социални процеси и тенденции, както в страните от ядрото на Съюза така и в неговата периферия. Тематичното съдържание на</p>

	<p>дисциплината засяга централни теми на социологията – въпроси за класите, идентичностите, мобилността и културата. Социологическият прочит на ЕС ще покаже на студентите същинската природа на институциите, ще направи видими онези негови спойки, върху които продължава да се крепи няколко десетилетия и ще покаже пред какви предизвикателства са изправени днешните европейски общества. Това ще обогати компетенциите на студентите, за да могат аргументирано и градивно да изграждат своите оценки, анализи, но и добре аргументирани критики към него.</p> <p>Курсът ще се проведе под формата на лекции, които ще бъдат разпределени в осем теми и ще бъдат представяни на студентите чрез мултимедийно съдържание. Освен това в отделни семинарни занятия студентите ще бъдат стимулирани да дебатират и анализират текущи проблеми и процеси от европейския дневен ред с оглед задълбочаване на тяхната информираност и експертиза по европейски въпроси.</p>
Спорт	спортни занимания
II курс, IV семестър	
Европейска статистическа система	<p>На основата на анализ на данни от различни по тип източници на емпирична информация за ЕС и държавите членки – Евростат, Европейско иновационно табло, Евробарометър и Европейско социално изследване, курсът разглежда понятия от дескриптивната статистика, теорията на статистическите заключения – статистическо оценяване и статистическа проверка на хипотези, анализ на времеви редове.</p>
Стратификация и социални неравенства в съвременните европейски общества	<p>Лекционният курс цели да рефлектира върху основните понятия “социално неравенство” и “социална стратификация“ като фундаментални социологически проблеми, които ни обръщат към проблемите на съвременните европейски общества. Дискурсът за социалното неравенство може да се разглежда като специфична форма на обективизиране (удвояване) на съществуващите социални различия, а оттук, доколкото бива седиментиран в конкретни теоретични модели, и за тяхното легитимиране и възпроизвеждане. Тази първа понятийна рамка предполага преглед на основни теории за социалното неравенство и стратификация като втори аналитичен акцент, с което се цели плавно преминаване към тематизиране на конкретни измерения на социалното разслояване, а именно: как се полагат граници и се приписва идентичност, а следователно - и принадлежност; как практическите схеми на оценяване и класифициране на всекидневния агент се закрепват във всеобщо споделени представи, а следователно и в ресурс за възпроизвеждане или трансформиране на самите социални различия в различни форми на (не)равноценност. В този контекст са и практическите занимания със студентите, по време на които ще се реконструират конкретни личностно-стратификационни профили и ще се обсъждат различни жизнени стилове и начини на живот, наблюдавани в съвременните европейски общества. Ще се проследяват практики на</p>

	<p>визуализиране на съществуващите социални различия и ще се проблематизират новите форми на социална мобилност и късномодерни трансформации на социалното пространство.</p> <p>Така курсът задава критическа перспектива към социалните неравенства и стратификации, проблематизирайки съществуващите социални различия от една „двойна“ позиция:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. на <i>обективизираните</i>, институционално закрепени и юридически гарантирани белези (не/притежанието на капитали, блага, ресурси и т.н.); 2. на <i>интериоризираните</i> социални различия, които са закрепени под формата на нагласи и класификационни схеми и които чрез хабитуализираната възможност за оразличаване и (не)равно отнасяне генерират форми на (не)равноценност, а оттук и на социални неравенства.
Програми и проекти в ЕС	<p>Курсът има за цел да представи основните стъпки и дейности при изработването и представянето на проект в сферата на културата и наследството. Курсът има по-скоро практическа, отколкото теоретична насоченост и е свързан с развиване на уменията у студентите да формулират идея, да я защитят и обосноват в идеен проект, както и да я представят в проектна форма, подходяща за програмата (програмите), от които ще се търси финансиране. Втората част, свързана с реализацията и контрола на проектите, както и представяне и отчитане на резултатите, ще бъде разигравана в конкретни казуси чрез индивидуални или групови екипни задачи.</p>
Интеркултурна комуникация	<p>Обучението по Интеркултурна комуникация си поставя за цел постигането на комуникативна компетентност в поликултурна среда. В рамките на академичния контекст обучението е организирано в лекционна форма, но целите не могат да бъдат изпълнени само в рамките на когнитивното учене. Търсеният резултат се постига чрез провокиране на собствените културни рамки, което често е съпътствано с емоционална реакция (в повечето случаи негативна). Поведенческа промяна и промяна на нагласите е очаквания краен резултат от обучението.</p>